

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Прев 123/2021
13.05.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Тајјане Матковић Стефановић и Тајјане Миљуш, чланова већа, у парници по тужби тужиоца STD Company DOO Ниш, Балканска број 2, чији је пуномоћник Милан Делић, адвокат у ..., против туженог Град Ниш, кога заступа Градско јавно правобранилаштво и тужене Републике Србије, коју заступа Државно правобранилаштво – Одељење у Нишу, ради исплате дуга, одлучујући о ревизији туженог Града Ниша изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда 2Пж 941/20 од 03.12.2020. године, у седници већа одржаној 13. маја 2021. године, донео је

П Р Е С У Д У

Ревизија туженог **СЕ УСВАЈА, ПРЕИНАЧУЈУ** се пресуда Привредног апелационог суда 2Пж 941/20 од 03.12.2020. године и пресуда Привредног суда у Нишу 6П 574/2019 од 20.11.2019. године у првом и у трећем ставу изреке, тако што се одбија тужбени захтев тужиоца STD Company DOO Ниш да се тужени Град Ниш обавезе да тужиоцу исплати на име неоснованог обogaћења износ од 31.716.643,07 динара са каматом по Закону о висини стопе затезне камате почев од 24.03.2009. године до исплате, и обавезује се тужилац да туженом Град Ниш накнади трошкове парничног поступка у износу од 436.500,00 динара, у року од 8 дана.

Образложење

Привредни суд у Нишу је донео пресуду 6П 574/2019 дана 20.11.2019. године, којом је у првом ставу изреке усвојио тужбени захтев тужиоца STD Company DOO Ниш којим је тражио да се обавезе Град Ниш да на име неоснованог обogaћења исплати тужиоцу износ од 31.716.643,07 динара са каматом по закону о висини стопе затезне камате почев од 24.03.2009. године до исплате; у другом ставу изреке одбио тужбени захтев којим је тужилац тражио да се обавезе Република Србија да солидарно са Градом Нишом тужиоцу на име неоснованог обogaћења исплати износ од 31.716.643,07 динара са каматом по Закону о висини стопе затезне камате почев од 24.03.2009. године до исплате и у трећем ставу изреке обавезао туженог Град Ниш да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 1.248.000,00 динара.

Одлучујући о жалби туженог Града Ниша, Привредни апелациони суд је донео пресуду 2Пж 941/20 дана 03.12.2020. године којом је одбио жалбу туженог као неосновану и потврдио пресуду Привредног суда у Нишу 6П 574/2019 од 20.11.2019. године у првом и трећем ставу изреке.

Против наведене пресуде благовремену и дозвољену ревизију је изјавио тужени Град Ниш, којом пресуду побија због битне повреде одредаба парничног поступка и због погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду по одредби члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр 72/2011 ... и 18/2020) и одлучио да је ревизија туженог основана.

Побијна пресуда је донета без битних повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Недостаци због којих се пресуда не би могла испитати, противречности илу нејасноћа разлога о битним чињеницама, које ревидент истиче као битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. Закона о парничном поступку, нису законом предвиђени ревизијски разлози, по одредби члана 407. Закона о парничном поступку, те ове наводе ревизијски суд није узимао у обзир.

Побијана пресуда је донета погрешном применом материјалног права.

Према чињеничном стању на коме су засноване првостепена и другостепена пресуда, тужилац је као закупац био у уговорном односу са ЈП Ниш филм Ниш као закуподавцем, по основу уговора закљученог 17.08.2007. године о закупу пословног простора, биоскопа „Парк“ у улици Страхињића бана број 2а у Нишу, на период од 10 година почев од 01.09.2007. године. Биоскоп је дат на коришћење од стране Републике Србије предузећу „Славица филм“ чији је правни следбеник ЈП Ниш филм Ниш, чији је оснивач тужени Град Ниш, на основу одлуке о оснивању од 25.06.1993. године. Уговором је између осталог постигнута сагласност да тужилац може вршити неопходне преправке у циљу адаптације и санације објекта. Анексом број 1. уговора од 27.03.2009. године уговорне стране су допуниле члан 3. основног уговора тако што су одредили да у складу са датом сагласношћу закуподавца, закупац може вршити све неопходне преправке у циљу адаптације и санације објекта, да је закупац финансирао целокупно извршено улагање у објекат у власништву закуподавца на начин што је за рачун закуподавца извршио адаптацију и тиме за 100% увећао вредност пословног простора који је предмет закупа, да извршено улагање у објекат у власништву закуподавца по истеку уговора о закупу остаје власништво закуподавца јер са објектом чини неодвојиву целину, да вредност извршеног улагања износи 335.367,85 евра у динарској противвредности 31.716.643,07 динара по средњем курсу на дан 24.03.2009. године, да су за износ извршеног улагања од 335.367,85 евра уговорне стране сагласне да закупац поред права у складу са законом да од закуподавца потражује вредност извршених улагања за све време трајања уговора о закупу, односно у законом прописаном року по истеку уговора о закупу, има право и, уколико се у писаној форми изјасни 30 дана пре истека уговора о закупу, да настави са даљим коришћењем пословног простора за наредни период, онолики број месеци по садашњој висини закупнине све до износа који одговара висини извршених улагања од стране закупца. Решењем Привредног суда у Нишу Ст 566/2011 од 15.09.2011. године над ЈП Ниш филм Ниш је отворен и закључен стечајни поступак (тзв. аутоматски стечај), и одређено да је имовина стечајног дужника прешла у својину Републике Србије. Одлуком Града Ниша број 06542/2008-7-02 од 08.12.2008. године је Град Ниш као оснивач преузео дуг ЈП Ниш филм Ниш према повериоцима, који на дан 31.08.2008.

године износи 49.000.000,00 динара, и обавезе ЈП Ниш филм према повериоцима које су настале после 31.08.2008. године, све до коначног регулисања статуса предузећа. Према утврђењу првостепеног суда, Град Ниш је донео и Одлуку о престанку важења Одлуке о преузимању дуга и обавеза јавног предузећа за снимање, приказивање, изнајмљивање и дистрибуцију филмова и видео касета Ниш филм Ниш, дана 25.03.2011. године под бројем 06-159/2011-99-22. Првостепени суд је утврдио и да је решењем Владе Републике Србије од 09.12.2010. године број 464-8992/2010 одређено да се одузимају од носиоца права коришћења Јавног предузећа за снимање, приказивање, изнајмљивање и дистрибуцију филмова и видео касета Ниш филм Ниш, непокретности у државној својини које нису у функцији остваривања делатности тог јавног предузећа, које су непокретности одређене решењем, и да ће се као власник на тим непокретностима у јавне књиге о евиденцији непокретности и правима на њима уписати Република Србија, а као корисник Град Ниш. Обавештењем које је тужилац упутио Републици Србији – Републичком државном правобранилаштву – Одељењу у Нишу, тужилац се изјаснио да га у складу са чланом 1. став 3. Анекса 1. уговора о закупу обавештава, као правног следбеника Ниш филм по решењу Привредног суда у Нишу 2Ст бр. 566/11 од 15.09.2011. године, на основу кога је имовина стечајног дужника прешла у власништво Републике Србије, да сходно наведеном у уговору не жели да по протеку рока од 10 година настави са даљим коришћењем закупљеног простора биоскопа „Парк“ из разлога како би задржао право из члана 1. став 3. Анекса 1. уговора о закупу да од закуподавца потражује износ извршених улагања за све време трајања уговора о закупу и то у износу од 31.716.643,07 динара са припадајућом каматом.

На основу тако утврђеног чињеничног стања је другостепени суд закључио да је правилно првостепени суд обавезао туженог Град Ниш да тужиоцу плати износ од 31.716.643,07 динара са каматом по Закону о висини стопе затезне камате почев од 24.03.2009. године до исплате, с тим што за разлику од првостепеног суда, не налази основ обавезе у о неоснованом обogaћењу, у смислу одредбе члана 210. Закона о облигационим односима, већ сматра да је тужени Град Ниш дужан да тужиоцу плати наведени износ као јемац, по одредби члан 1004. Закона о облигационим односима.

Другостепени суд полази од тога да првостепени суд није утврдио чињеницу ко је власник закупљеног простора. Простор који је предмет закупа није у евиденцији имовине Републике Србије. Свакако, закупљени простор није у својини тужиоца који је извршио адаптацију и санацију објекта, уз сгласност закуподавца ЈП Ниш филм Ниш. Вредност улагања у објекат је 335.367,85 евра у динарској противвредности 31.716.643,07 динара по средњем курсу на дан 24.03.2009. године. Основаност тужбеног захтева другостепени суд цени на основу одредбе члана 7. Закона о јавним предузећима („Службени гласник РС“ бр.6/90). Према тој одредби, у случају наступања услова за отварање и спровођење стечајног поступка над јавним предузећем, оснивач предузима мере за обезбеђење услова за несметан рад тог предузећа и јемчи за његове обавезе, па пошто је ЈП Ниш филм Ниш пао под стечај, закључује да је право тужиоца да наплату потраживања која има од јавног предузећа тражи од његовог оснивача, као јемца обавезе. Дакле, по становишту другостепеног суда је основ потраживања тужиоца законско јемство туженог Град Ниш за обавезе привредног друштва, ЈП Ниш филм Ниш чији је оснивач. Што се тиче одлуке о преузимању дуга и обавеза ЈП Ниш филм Ниш од 08.12.2008. године који је донео Град

Ниш као оснивач, другостепени суд је ценио одредбу члана 4. те одлуке, којом је предвиђено да се она има сматрати изјавом о преузимању дуга у смислу Закона о стечајном поступку, како је предвиђено чланом 52. Закона о стечајном поступку („Службени гласник РС“ бр 84/2004 и 85/2005 – др закон), с тим да током поступка није достављен доказ да је у стечајном поступку донета одлука стечајног суда о преузимању дуга.

Међутим, у време закључења уговора о закупу закљученог 17.08.2007. године и анекса тог уговора закљученог 27.03.2009. године, на снази је био Закон о јавним предузећима и обављању делатности од општег интереса („Службени гласник РС“ бр 25/2000, 25/2002, 107/2005 и 108/2005 – и спр.), чијим ступањем на снагу је престао да важи Закон о јавним предузећима („Службени гласник РС“ бр. 6/90), чије одредбе примењује другостепени суд. Законом о јавним предузећима и обављању делатности од општег интереса предвиђена је једино одговорност јавног предузећа за своје обавезе (члан 10. став 1.). Дакле, у овом закону нема основа за одговорност туженог за обавезе јавног предузећа.

Даље, на основу одредаба Закона о стечају („Службени гласник РС“ бр.104/2009, 99/2011- др закон) је донето решење Привредног суда у Нишу број 2 Ст бр.566/2011 дана 15.09.2011. године којим је утврђена испуњеност стечајног разлога трајније неспособности плаћања и отворен стечајни поступак према стечајном дужнику ЈП Ниш филм Ниш, утврђено је да не постоји интерес поверилаца и стечајног дужника за спровођење стечајног поступка и закључен стечајни поступак према истом стечајном дужнику, те је одређено да по правноснажности тог решења, које је правноснажно 19.10.2011. године, имовина стечајног дужника прелази у својину Републике Србије. У члану 14. истог закона предвиђено је да се стечајни поступак не спроводи према правним лицима чији је оснивач јединица локалне самоуправе, а која се искључиво или претежно финансирају кроз уступљене јавне приходе или из буџета или јединица локалне самоуправе и да за обавезу правног лица над којим се у складу са том одредбом члана 14. став 1. Закона о стечају не спроводи стечајни поступак солидарно одговарају његови оснивачи, односно власници, као чланови или акционари (члан 14. став 3.). Овом одредбом је предвиђена солидарна одговорност јединице локалне самоуправе као оснивача правног лица, што је у конкретном случају Град Ниш у односу на Јавно предузеће за снимање, приказивање, изнајмљивање и дистрибуцију филмова и видео касета Ниш филм Ниш, у случају кад се правно лице искључиво или претежно финансира кроз уступљене јавне приходе, или из буџета јединица локалне самоуправе, када су испуњени стечајни разлози, али се стечајни поступак не спроводи. Међутим, у конкретном случају је над ЈП Ниш филм Ниш отворен и закључен стечајни поступак, те није дошло до заснивања солидарне одговорности оснивача, Града Ниша за обавезе ЈП Ниш филм Ниш по наведеној одредби Закона о стечају. До испуњености услова за солидарну одговорност Града Ниша дошло би у ситуацији да су били испуњени стечајни разлози, али да се стечајни поступак није спровео над наведеним јавним предузећем као главним дужником. Како тај законски услов за одговорност оснивача није испуњен, то нема места усвајању тужбеног захтева у односу на Град Ниш као оснивача дужника према тужиоцу за потраживање из уговора о закупу.

Одлука града Ниша, о преузимању дуга и обавеза Јавног предузећа за снимање, приказивање, изнајмљивање и дистрибуцију филмова и видео касета Ниш филм Ниш од 08.12.2008. године, којом се одређује да град прихвата и дуговања и обавезе ЈП Ниш филм према повериоцима које су настале после 31.08.2008. године (све до коначног регулисања статуса предузећа), нема значај изјаве о јемству, нити преузимања дуга. По становишту ревизијског суда, одлука се не може односити на обавезе ЈП Ниш филм Ниш које су настале Анексом број 1. уговора о закупу закљученим 27.03.2009. године, јер те обавезе нису постојале у време доношења одлуке 08.12.2008. године. Сама одредба члана 3. наведене одлуке у ставу 1. гласи да град прихвата дуговање и обавезе ЈП Ниш филм према повериоцима које су настале после 31.08.2008. године, дакле до доношења одлуке 08.12.2008. године, а не и обавезе које убудуће настану и које су неодређене у одлуци. Даље, изјава као једнострани акт не може да има снагу уговора о преузимању дуга у смислу одредаба Закона о облигационим односима из члана 446. којим би могло доћи до преузимања дуга. Нема места да се овој одлуци Града Ниша призна дејство изјаве о преузимању дуга у смислу одредаба Закона о стечајном поступку из члана 52., зато што се није спроводио стечајни поступак над ЈП Ниш филм Ниш по одредбама тог закона.

Како је и другостепени суд закључио, у поступку није доказано да је улагањима тужиоца увећана вредност имовине туженог Град Ниш, јер није доказано да је објекат, предмет закупа у који је тужилац улагао, у својини Града Ниша, па није доказано ни стицање на страни овог туженог.

Према изнетом, нема основа обавезивању Града Ниша да тужиоцу накнади вредност његових улагања у објекат по уговору о закупу са ЈП Ниш филм Ниш.

То су разлози због којих је ревизијски суд усвојио ревизију туженог Град Ниш и преиначио другостепену пресуду и првостепену пресуду у делу којим је усвојен тужбени захтев тужиоца према овом туженом, и у делу одлуке о трошковима парничног поступка, те је одбио захтев тужиоца да се тужени Град Ниш обавезе да тужиоцу исплати износ од 31.716.643,07 динара са каматом по Закону о висини стопе затезне камате почев од 24.03.2009. године до исплате, и обавезао тужиоца да туженом Град Ниш накнади трошкове парничног поступка, применом одредаба члана 416. Став 1. и члана 165. Закона о парничном поступку.

Тужилац је обавезан да туженом накнади трошкове првостепеног и другостепеног поступка у износима од по 45.000,00 динара за састав одговора на тужбу и за састав поднесака од 20.10.2017. године, по 46.500,00 динара за заступање на 5 одржаних рочишта за главну расправу, 24.000,00 динара за заступање на 1 рочишту које није одржано, за састав жалбе против првостепене пресуде 90.000,00 динара, укупно 436.500,00 динара.

Накнада трошкова је одмерена по одређеном захтеву туженог, применом члана 153., 154. и 162. Закона о парничном поступку те важеће Адвокатске тарифе.

**Председник већа – судија
Бранко Станић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић